

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το παρόν βιβλίο προσεγγίζει το θέμα των διαταραχών του γραπτού και του προφορικού λόγου, καθώς και την αξιολόγηση παιδιών με και χωρίς τυπική ανάπτυξη, από κλινική, νευροαναπτυξιακή και ψυχοπαιδαγωγική σκοπιά.

Επιχειρούνται τόσο η θεωρητική παρουσίαση του εν λόγω ζητήματος όσο και η παρουσίαση πρακτικών προσεγγίσεων και τρόπων διαχείρισης κάθε διαταραχής. Η καλύτερη διαχείριση και αντιμετώπιση των διαταραχών γραπτού ή/και προφορικού λόγου συνεπάγεται τη βελτίωση της ποιότητας ζωής του πάσχοντα, την ομαλή παρουσία του στην κοινωνική ζωή, καθώς και την ενίσχυση του αισθήματος αυτοεκτίμησης και αυτοπεποίθησής του.

Ένας επιπλέον στόχος του βιβλίου είναι η εύληπτη και εύστοχη παρουσίαση του υπό πραγμάτευση ζητήματος η οποία «ενδύει» τις επιστημονικές γνώσεις που διατρέχουν όλα τα κεφάλαια, για τη διευκόλυνση της κατανόησης του περιεχομένου του από όλους όσοι επιθυμούν να εντρυφήσουν στο συγκεκριμένο πεδίο. Ειδικότερα εξετάζονται η δυσλεξία, η δυσγραφία, η ειδική γλωσσική διαταραχή, η γλωσσική καθυστέρηση, η δυσλεξία σε διάφορα αλφαβητικά ορθογραφικά συστήματα, η επικοινωνία ατόμων με Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος και η διασύνδεση των διαταραχών προφορικού λόγου με πρώιμες παραβατικές συμπεριφορές σε παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Στο πρώτο κεφάλαιο του βιβλίου πραγματοποιείται η θεωρητική παρουσίαση των ειδικών μαθησιακών δυσκολιών, με εστίαση στη δυσλεξία. Επιχειρείται η σκιαγράφηση του προφίλ των ατόμων που παρουσιάζουν δυσλεξία και προσεγγίζονται οι αιτιολογικοί παράγοντες εμφάνισής της, με στόχο την κατανόηση και την ερμηνεία αυτής της διαταραχής και των ποικίλων μορφών της.

Το δεύτερο κεφάλαιο εξετάζει τις διαταραχές προφορικού και γραπτού λόγου, με τους μαθητές που τις αντιμετωπίζουν να δυσκολεύονται σημαντικά στην άσκηση βασικών δεξιοτήτων ανάγνωσης και γραφής, αλλά και να συναντούν σοβαρές προκλήσεις κατά τη μετάβασή τους σε ανώτερες εκπαιδευτικές βαθμίδες. Η μάθηση συνδέεται με τις ικανότητες αποκωδικοποίησης λέξεων, κατανόησης γραπτού κειμένου, κωδικοποίησης ομιλούμενων λέξεων σε κείμε-

νο, σχηματισμού απλών λέξεων και φράσεων, καθώς και δημιουργίας εκτενούς γραπτού κειμένου. Εξάλλου, και ο προφορικός λόγος είναι υψίστης σημασίας για την ομαλή κοινωνικοποίηση του ατόμου.

Το τρίτο κεφάλαιο του βιβλίου παρουσιάζει μια συγκριτική μελέτη γραπτού λόγου, που πραγματοποιήθηκε σε μαθητές με Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες και τυπικά αναπτυσσόμενους μαθητές της Δ' τάξης Δημοτικού. Η παραγωγή γραπτού λόγου αντιπροσωπεύει διαχρονικά μια σύνθετη διαδικασία η οποία δυσκολεύει τους μαθητές και περιλαμβάνει ένα σύνολο νοητικών αναπαραστάσεων, υποχρεώνοντας τον γράφοντα να προβαίνει σε έλεγχο των υποθέσεων.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η Ειδική Γλωσσική Διαταραχή (ΕΓΔ), η οποία αφορά την ύπαρξη ελλειμμάτων κατά την ανάπτυξη της γλωσσικής ικανότητας. Περιγράφονται ενδελεχώς τόσο η συγκεκριμένη διαταραχή όσο και τα χαρακτηριστικά των ατόμων που την εμφανίζουν. Περιλαμβάνεται επίσης η μελέτη περίπτωσης ενός νεαρού αγοριού, μαθητή της Στ' Δημοτικού, στο οποίο έγινε λογοπαθολογική αξιολόγηση και παρέμβαση.

Το πέμπτο κεφάλαιο αναφέρεται στη δυσγραφία, η οποία εμπίπτει στην κατηγορία των Ειδικών Μαθησιακών Δυσκολιών και περιγράφεται ως διαταραχή της γραπτής έκφρασης. Η δυσγραφία επηρεάζει την ικανότητα γραφής, τις λεπτές κινητικές δεξιότητες, τις δεξιότητες επεξεργασίας πληροφοριών και την οργάνωση και συνοχή του λόγου. Στο κεφάλαιο παρουσιάζεται η μελέτη περίπτωσης ενός άνδρα, ηλικίας 40 ετών, και συζητούνται τα αποτελέσματα της νευροψυχολογικής εκτίμησης.

Το έκτο κεφάλαιο διερευνά την επικοινωνία, τον λόγο και την ομιλία στις Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος. Τα ελλείμματα στην κοινωνική αλληλεπίδραση και επικοινωνία, σε συνδυασμό με τα περιορισμένα ενδιαφέροντα και τις στερεότυπες συμπεριφορές, είναι τα κύρια χαρακτηριστικά των ατόμων με αυτή τη νευροαναπτυξιακή διαταραχή. Για τούτο και θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική η διερεύνηση του συστήματος επικοινωνίας τους, που καθορίζει τη σχέση αυτών των ατόμων με τους σημαντικούς άλλους και με τον κοινωνικό τους περίγυρο.

Στο έβδομο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην ανάγνωση και τη δυσλεξία, με ιδιαίτερη έμφαση στα γνωστικά προφίλ των δυσλεξικών ατόμων σε διάφορα αλφαβητικά ορθογραφικά συστήματα, δεδομένου ότι όλες οι γλώσσες του κόσμου εκπροσωπούνται από ποικιλία ορθογραφικών συστημάτων.

Το όγδοο κεφάλαιο πραγματεύεται τη σύνδεση των πρώιμων παραβατικών συμπεριφορών με την ειδική αγωγή και εκπαίδευση. Ανάμεσα στις ενδεχόμενες συννοσηρότητες και συσχετίσεις αναφέρονται αυτές των διαταραχών στον προφορικό και τον γραπτό λόγο, που εντοπίζονται με τα διαγνωστικά κριτήρια για τις πρώιμες παραβατικές συμπεριφορές στο διεπιστημονικό πεδίο της ειδικής αγωγής και εκπαίδευσης.

Το ένατο και τελευταίο κεφάλαιο του βιβλίου διερευνά τη γλωσσική καθυστέρηση στην προσχολική ηλικία. Την ενδεδειγμένη θεωρητική παρουσίαση της γλωσσικής καθυστέρησης ακολουθεί η μελέτη περίπτωσης ενός αγοριού νηπιακής ηλικίας, το οποίο πρώτα υποβλήθηκε σε λογοπαθολογική αξιολόγηση από λογοπαθολόγο-λογοθεραπευτή για τη διερεύνηση ύπαρξης γλωσσικής καθυστέρησης, και στη συνέχεια παρακολούθησε ένα πρόγραμμα παρέμβασης.

Κλείνοντας τη σύντομη παρουσίαση του περιεχομένου του βιβλίου, θα επιθυμούσα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τους συναδέλφους για την αγαστή συνεργασία και στήριξή τους καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης αυτού του εγχειρήματος, οι οποίοι με την ευρύτητα των επιστημονικών τους γνώσεων και της ερευνητικής τους εμπειρίας, την υπομονή τους και το επιστημονικό τους ήθος βοήθησαν ουσιαστικά στην ολοκλήρωση αυτού του συγγράμματος.